

A/C. NO.	NEW	174	OLD	1532
FOLIO	05			

TITLE

तर्कसंग्रहचन्द्रिका
𑌤𑌰𑍍𑌕𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑌾

॥अथ तर्कसंग्रह चंद्रिकाप्रारंभः॥

సం॥ వ్యా॥ శం॥ శ్రీగణేశాయ నమః॥ శ్రీ...కటిశక...య నమః॥ గజాస్యం సాంద్రకన్యమదళికదంబావృతశ్రీరాంభుగానస్సంతోషాలివశిజగుకొస్త్రాండవవిఘ్నః। ప్రణమ్యైత పిశ
దైర్గర్భతైః ప్రబలతరవిఘ్నోపశమనోపాయం మంగళమవశ్యం కర్తవ్యం వితరతు శిశుశైలదుహితుస్సాంబశ్శివం నమస్కృత్య తర్కసంగ్రహం బంధ్రితా ॥గా
౨౧౮ తి ...సులాతపక్షముకుంద కవితస్యతి। ప్రణామస్య విదుహాసానమహం శులౌవ్యనిబెదనం బాలబుధ్యామదిత్యాయుం నిబం దొంగావ భి
రవితాం॥ గ్రంథారంభే విఘ్నోపశమాయ విహితం మంగళం అంతేవాసిశిక్షాయై నిబధ్నాతి॥ నిధాయేతి॥ అత్ర మంగళస్య విఘ్నధ్వం
సద్వారా సమాప్తిసాధనత్వమితి ప్రాంచః॥ తత్ర యద్యపి మంగళస్య సమాప్తిసాధనతా న ప్రత్యక్షప్రమాణగమ్యా॥ తాదంబరాదా
వనేవ యతో నాస్తికగ్రంథాదౌ వ్యతిరేకతో వ్యభిచారే కారణత్వం ప్రత్యక్షజనైత్ప్రత్యక్షప్రమాణసహకారిణః స్వప్రవాప్య
౧ తర యావత్కారణసత్వే యత్సత్వే అగ్రిమక్షణే అవశ్యం యత్సత్వం యదభావే యదభావ ఇతి॥ యతా అన్వయవ్యతిరేకసహ

నిధాయ హృది విశ్వేశం విధాయ గురువందనం॥ బాలానాం సుఖబోధాయ క్రియతే తర్కసంగ్రహః॥

కారగ్రహస్య సంభవాత్ అన్వయగ్రహమాత్రోపపాదానే ఘటకారణసత్వే దండసత్వే అగ్రిమక్షణే ఘటసత్తావదుదాహరణేత
దాపత్తిః స్యాదతో వ్యతిరేకసహకారేణ॥ తథాసతి దండాభావే ఘటాభావాన్నాస్తి దోషః కపాలాంతాకసంయోగతద్వ్యాప్యస్య క
పాలాదేశ్చ సంయోగాతిరిక్తయావత్ఘటకారణసత్వే కపాలాంతాకసంగాభావే ఘటాభావేన కపాలాంతాకసంయోగవా
రణో యానన్వయదర్శనాత్॥ తద్ఘటకమవశ్యమితి చ॥ తథా సతి కపాలాంతాకసంయోగతద్వ్యాప్యకపాలతదుభయసంయోగే
తరకారణసత్వే తత్సత్వే అగ్రిమక్షణే అవశ్యం తత్సత్తాయా అభావాన్న దోషః యావత్కారణసత్వే దండవ్యతిరేకే ఏవాపి ఘో
తః స్యేవ తరేతి। దండాద్యాహారప్రమాదిసకలకారణసమవధానే దండవ్యతిరేకే ఘటవ్యతిరేకాసిద్ధిః। అతః స్వవ్యాప్యేతరేతి।
ఘటప్రాగభావసంగ్రహాయాగ్రిమక్షణ ఇతి॥ అన్యథా ఘటోత్పత్తితాత్ఘటప్రాగభావాభావేపి ఘటవ్యతిరేకాసత్తావదసం

మాప్యతామితి తామాం నాపి నాగృహీతవిశేషణాన్యాయాదిమౌవిశిష్టధీవంసవిషయతైవ నోపపన్నా నసమాప్తిసాధనత్వమప్యవస్థాపితా
సర్గస్యాప్యమితివత్సమాప్తిస్తు లాంతావగతతారణాదెవెత్యాహుః మంగళత్వం యస్తుతాప్యదృశ్యతమత్వం స్తుతిస్తోత్రత్వర్ణవత్తయా
జ్ఞానసంజ్ఞానానుకూలశబ్దః॥ నచనవరూపాఖ్యానె అతివ్యాప్తిః తస్యాపి స్తుతిత్వెవభవతాం స్వరూపం కథయామోనస్సుమఇ
తిప్రామాణికవ్యవహారాసంగతేరితి వాచ్యం జ్ఞానపదస్యజ్ఞేమపరతావత్ అతఏవామోప్యగుణకథనం స్తుతిరి● ప్రామాణి
తాః భగవ స్తుత్యాదౌ నతపదప్రయోగోణాకృః సావ వదిహొంత్వర్ణవత్తయా జ్ఞానేనసమస్మార ఇత్యలంబహునా॥ ॥
నే నిధాయ అతిశయషున ధ్యావావధ్యానంధాతవ ఏకటపసహోర్గకోప్యతర్కః నన్విత్తరనిబంధనస తెవశిమె తస్యప్రయోజనమిత్య
తతేహావాలానామితి బాలానాం వ్యుత్పత్తయెనాం సుఖేనానాయాసేన యోమోధస్సస్య తర్క్యన్తే విచార్యంతె ఇ
తి తర్కాః పదార్థాస్తేహాం సంగ్రహః సంక్షేపేణ వ్యుత్పాదనం క్రియతేవతర్కమాణవిషయ ఇత్యర్థః। అతాత్మా ద్రష్టవ్యః శ్రో

॥ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాస్సప్త పదార్థాః॥

తస్యోద్దేశం తస్యోద్దిధ్యాసితవ్య ఇతిశ్రుత్యా అత్మతత్వదర్శనే ఇష్టసాధనత్వావగమాత్తత్ర ప్రెక్షావతాం జ్ఞాయాం రాత్రిసత్రన్యా
యెనసస్వప్నరావర్తనత ఇత్యర్థవాదోస్మితంముక్తిరూపమెవతదవగమ్యతె ఏవం శ్రుతివాక్యజన్యాత్మవిషయశాబ్దజ్ఞానరూప
శ్రవణాస్యాత్మనః ఇతరభిన్నత్వేనానుమానరూపమననస్యవిజాతీయప్రతీత్యనావవిశిష్టసజాతీయప్రతీత్యనువృత్తిరూపధ్యా
నప్రవాహాత్మకనిదిధ్యాసనస్యతత్వైవసాధనత్వావగమాత్తత్ర తదాత్మాయాం ప్రాకృతమాపేక్షాయాం అర్థక్రమస్యబ
లీయస్త్వేనఅత్మతత్వజ్ఞానెమనతాదృశత్వేనావగమ్యతె తథాచ దృశమననస్యెతరపదార్థజ్ఞానసాధ్యత యాం హ్యాదెవ
కలక్షణాపరీక్షాత్మకశాస్త్రనిర్ణయె తత్రాప్యుపదేశం వినా ధర్మిధీసాధ్యలక్షణాదెః కర్తుమశక్యత్వెవనప్రథమతః పదా

పం॥వాక్య॥౮॥ శ్రుహాపత్తేః॥ (౧తేవం) స్వర్గమోంతప్పత్తిః॥ అథావస్త్రస్యైవ॥ అన్యథాంతదోంషతాదవస్థ్యాపత్తేః। తథాపిమంగళం సమాప్తిసాధనం సమాప్తిత్తాంమసా
జన్యప్రమాజసాన్యచారవిషయతావదిత్యసమాధైనైవసాగ్రాహ్యా॥ అత్ర యో యత్కామనాజన్యప్రమాజన్యచారవిషయస్సత
త్సాధనం। యథా దర్శాదిస్వర్గసాధనం। అచారకృతిః। స్వర్గకామనాజన్యాచారవిషయత్వస్యచైత్యవం దనైపిసతావత్తత్రవ్య
భిచారవారణాయజ్ఞ మాజన్యేతి। తథాచ తదాచారస్యేష్టసాధనతాంశే ప్రమజన్యతావన్నవ్యభిచారః। నచనాస్తికాదిక్రం
తివ్యభిచా. రాన్నసమాప్తిసాధనతావనమాన మితి వాచ్యం। తత్రాపిజన్మాంతరీయమంగళకలనాత్ తస్యసం
దిగ్ధత్వేపి తత్సందేహస్యసాధ్యసందేహపర్యవస. న్నతయా అనుమితావప్రతిబంధకత్వాత్సాధనాభావాంశే నిర్ణయాత్మక
౨ స్యవృత్తితాంశే సందేహనిర్ణయసాధారణావ్యభిచారజ్ఞానస్యైవప్రతిబంధకతావత్। తస్యచాశుతరవినాశితాంతాం
తరస్యాపిసమాప్తిజనకతావనుపపత్యావిఘ్నధ్వంసాద్వారం॥ ప్రతిబంధకాభావత్వేన తస్యావశ్యకతావత్ నత్వపూర్వం
x తథాసతి మంగళస్యతాత్కాలికర్మాంగతావభావప్రసంగాత్ అతాత్కాలికం। తాత్కాలికసాంగమితిసూత్రాత్ తస్యపూర్వపూర్వే
తారజనతాంగ్ర తావత్। తాదంబర్యాదాసత్యపిమంగళవిశేషేసమాప్త్యభావః ప్రవృత్తమంగళానాశ్యవిఘ్నసత్తావదేవఏవం
ఛసప్రతియోగికరమవనాణానుకూలకృతి మతవసంబంధేనవిఘ్నధ్వంసవిశిష్టసమాప్తింప్రత్యావృత్తానిష్ఠప్రత్యాసత్యా
ఎవసమాప్తిరితినదోషఃతాపి॥ జన్మాంతరీయస్యగ్రంథసమాప్తిముద్దిశ్యమంగళత్వేశిష్టప్రత్యావత్తిస్తనంత్యాజన్మాంత
రీయస్యసమాప్తిత్వస్యకస్యచిజ్జన్యతావచ్ఛేదకతావభావేనతస్యాస్తుదూరపరాహతతావదితిమన్వికృత్యమంగళస్యవిఘ్న
ధ్వంసఏవఫలం విఘ్నసంశయనిర్ణయయోఃశిష్టానాంతదాచరణాదివఘ్నాభావస్యాతంక్షితతావత్ నిర్విఘ్నంపరిసమా

౩౪

ప౦॥వ్యా॥వ౦॥ ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాః పదార్థాస్సప్తైవేత్యన్వయః తథా చ పదార్థోద్దేశ్యవిధేయభావపదలక్షణో ద్రవ్యాద్యన్య
తమత్వవిధానాత్ ఉద్దేశ్యవిధేయభావస్య తేన విధేయతావచ్ఛేదకరూపేణ విధేయస్య ఉద్దేశ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వ [illegible] ఇతోధస్య
తవత్త్వసిద్ధత్వయా ద్రవ్యాదిష్వనవృత్తిసప్తత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకద్రవ్యత్వాద్యభావవత్త్వరూపస్యాన్యతమత్వస్య ప్రవేశ ఇయత్తైవ సప్తత్వ
దార్థత్వరూపోద్దేశ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకతావగమేనాధిక్యవ్యవచ్ఛేదసిద్ధిః న్యూనసంఖ్యావ్యవచ్ఛేదస్తు సప్తత్వావచ్ఛేదయోగ్యత్వేనైవ లబ్ధః॥ వక్ష్యమాణా
నిరూపణాక్రమస్యైవ ఉద్దేశక్రమే [illegible] యోజకత్వాత్ తన్నియోజకత్వాత్తైవ పదార్థానుద్దేశ్య తేషు లాఘవాదేవ ప్రథమం ద్రవ్యాణి విభజ
తే తత్రేతి నిర్ధారణే సప్తమ్యంతాత్త్రల్ తేషు పదార్థేషు మధ్యే పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశకాలదిగాత్మమనాంసి నవైవ ద్ర
౨

తత్ర ద్రవ్యాణి పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశకాలదిగాత్మమనాంసి నవైవ॥ రూపరసగంధస్పర్శసం
ఖ్యాపరిమాణపృథక్త్వసంయోగవిభాగపరత్వాపరత్వగురుత్వద్రవత్వస్నేహశబ్దబుద్ధిసు
ఖదుఃఖేచ్ఛాద్వేషప్రయత్నధర్మాధర్మసంస్కారాశ్చతుర్వింశతిగుణాః॥ ॥ ॥ ॥ ॥

వ్యాణీత్యన్వయః విభాగస్తు సామాన్యరూపేణావగతానాం విశేషరూపేణాభిధానం। నవత్వేన న్యూనసంఖ్యావ్యవచ్ఛేదః ఏవకారేణాధిక సం
ఖ్యావ్యవచ్ఛేదః యథా పార్థ ఏవ ధనుర్ధర ఇత్యత్ర విశేష్యసంగతైవకారేణాపార్థస్య ధనుర్ధరత్వవ్యవచ్ఛేదాద్ధనుత్తేత [illegible]
కాతిరిక్తద్రవ్యత్వవ్యవచ్ఛేదస్తథాత్ర విశేష్యవిశేషణాక్రియాసంగతైవకారస్య క్రమేణాన్యయోగాయోగాత్యంతాయోగవ్యవ
చ్ఛేదకత్వాత్॥ శంఖః పాండుర ఏవ నీలం సరోజం భవత్యేవేత్యాదౌ శం. పాపం. డురవాయోగస్య సరోజే నీలత్వా
ద్యనాత్యంతాయోగస్య చ వ్యవచ్ఛేదకతావత్ తమస్తు న ద్రవ్యం తు హ్యప్రత్యక్షాకార [illegible] ధిరిత్యాభావరూపతావత్త్వా
సగతం ద్రవ్యత్వం జాతివిశేషః సమవాయసంయోగవిభాగసమవాయితానాం ణాంరావచ్ఛేదకతయాసిద్ధిః॥ గుణానిత్యవచ్ఛతి॥ రూపరసేతి॥

గుణాన్తరం విభాగః శబ్దశ్చేతి యోజనా॥ రూపరసగన్ధస్పర్శాః సంఖ్యాః పరిమాణాని పృథక్త్వం సంయోగవిభాగౌ పరత్వాపరత్వే బుద్ధయః సుఖదుః
ఖేచ్ఛాద్వేషప్రయత్నాశ్చ గుణా ఇతి సూత్రేణోక్తా గుణాస్సప్తదశోక్తాః। గురుత్వద్రవత్వస్నేహసంస్కారధర్మాధర్మశబ్దాస్సప్తచ శా షష్యాతా శో
త్రాః మిళితా ఏత తు శివం శతిరిత్యర్థః అష్టత్వసామ్యం సుగతస్య సత్వేపి గుణానాం తత్వసాంత్రాం దాప్యప్యేవ గుణానాం విభాగః యమేవమానాం నానా
వస ధర్మతావధర్మతావఖ్యాం విభాగః పరం తు సూత్రోక్త పరిత్యాగే బీజం మృగ్యం గుణాః పదశకృతా వభేదకత యాం సదో గుణానాం
ఖ్యాజాతి విశేషో రూపాదిషు తు శివం శత్యసుగతః సదశకృతావభేదకత యాం విషు తత్వమపి జాతిస్సిద్ధేవ దితి వాచ్యం భూతత్వస
సం కర్యాపత్యా విశిగమనావిరహేణ ఇం ఖయో శపి జాతితావస ం జ వార్త దుక్కమాచార్యైః గుణత్వం నామ సామాన్యవి
శేష ఇతి గుణేషు చ తు శివ శతిసం ఖ్యాద్వైతాదర్శసమవాయాదినాలి పైత్రా బుద్ధి విశేష విషయత్వరూపోపాధిచ తు శివశతి త్వం బోధ్యం శ
ఖ విభజతే కర్మాణి పంచైతే త్యర్థవయంసామాన్యం విభజతే పరమపరం చేతి పరత్వం వా పరత్వం అపరత్వం వాచ్యవృత్తవ విశేషం వి

ఉత్క్షేపణావక్షేపణాకుంచనప్రసారణం గమనానిపంచకర్మాణి॥ పరమపరం చేతి ద్వివిధం సామాన్యం॥ నిత్యద్రవ్య
వృత్తయో విశేషాస్త్వనన్తా ఏవ॥ అభావస్తు శివధః॥ ప్రాగభావః ప్రధ్వంసాభావో త్యంతాభావో న్యోన్యాభావ
శ్చేతి॥ తత్ర గంధవతీ పృథివీ॥ ॥ సమవాయస్త్వేక ఏవ॥

భజతే నిత్యద్రవ్యవృత్తయ ఇతి సామాన్యం తర్కతత్వశంతా వస్తు రాసాయానంతా ఇతి ప్రతి వ్యక్తి భిన్నా ఇత్యర్థః సమవాయం వి
భజతే సమవాయస్త్వితి అభావం విభజతే అభావస్తు శివధ ఇతి అభావత్వం భావభిన్నత్వం సమవాయత్వాద్యసమవాయాత్మ
తరపం వ ... ప్రాభావవత్వం వా సమవాయ సంబంధేన సత్తాభావవత్వసామాన్యాదావపి సత్వాద్దేతాద్దర్శత్వే తాదర్శసమవాయ
సత్తాభావవత్ త్వత్రిత్వేసతా వత్వసమవాయత్వేతి యుద్ధవ్యస్వత్వప్రసంగాభావతావన్యోన్యాభావతాన్యత్వం దేవ విధవమర్కం=
తభావప్రవాహం తరణాగ్భావతా వదిఖివిర్కభాగాం వశృకత్వేకం తర్కదునాసం సంసర్గత్వేకవిభజతే॥ తి గుంధశిగవేకం గుమప్రాప్తాం 3
పృథివీం లక్షయతి గంధవతీతి॥ పృథివ్యాం గంధవత్వం లక్షణం లక్ష్యతా వచ్ఛేదకం గంధసమవాయికారణతావచ్ఛేదకతయా సిద్ధః

॥వ్యా॥ పం॥ పృథివీత్వాభిధా జాతివిశేషః॥ [illegible] గంధజనకతేజస్సంయోగాత్పృథివీపరమాణావివ తైజసస్యాపి గంధప్రసంగాత్ [illegible] నులక్షణావిత
కేచిత్తు ఖిదాసుమాపకం తథాచ సుగంధిస తిలం సురభిస్సమీరణాంగ్రత్వా దృశ్యతే వాద్గంధవత్వం జాలాదావప్యస్తీతి తస్య పృథివీ
తరస్థే దాసుమాపకత్వాప్సం. ఖే పెనరథం గంధవత్వం పృథివ్యాలక్షణామితి [illegible] తాదృశప్రతీత్యాస్సా(శ్ర)యస్సం యుక్తత్వరూ
పపరంపరాసంబంధేనథసుమూ దృ్యపాదిగతగంధస్యైవ విషయీరణీరత్ సమవాయేనతస్య జాలాదావస్త్వోవేన్న
మవాయేనతస్యతరస్థే దాసుమాపకత్వవాదతాస్తాహాత్ [illegible] నుపృథివ్యాలనిత్యత్వేవలకయవానవస్థాపత్తిం నిత్యత్వేవతా
ద్రుపస్యగం గంధవత్వం(ద్ర)వ్యాంతర తావపత్తిరిత్యత ఆహ॥ సాద్వివిధేతి॥ నిత్యాపరమాణురూపేతి అనవస్థాభియానేతస్యాని
రవయవత్వాదవయవనాశేతత్సంయోగనాశరూపనాశతానాభావేనతస్యానిత్యత్వం నచపరమాణౌమానాభావః ద్రవ్యా
౮
సా ద్వివిధా నిత్యానిత్యా చ। నిత్యా పరమాణురూపా। అనిత్యా కార్యరూపా। సా పునస్త్రివిధా శరీరేంద్రియవిషయభేదాత్॥
రబ్ధత్వాస్య సద్రవ్యత్వాత్ ఘటవదిత్యనుమానేనద్వ్యణుకసిద్ధౌ ద్వ్యణుకస్యావయవపరమాణోరపిసిద్ధేః నచాస్తు॥ త్రుటిస్సావయవజన్యాం తు నిత్యేవేతి
తస్యాపి మహత్త్వం తాపత్తిఃష్టమాహాతవప్రయుక్తం పరమాణువ్యపదేశః నచపూర్వాపరాత్వానుమానాత్తత్సిద్ధిం తస్యాప్యవయవజన్యత్వా
దిత్యాహ॥ అనిత్యాకార్యరూపేతి పరమాణూనాం మహత్త్వత్వం యోగవిశేషవిశిష్టానామపి తేషాం ప్రత్యక్షత్వాపత్తేస్సంయో
గవిశేషవిశిష్టః పరమాణుసమూహో నద్వ్యణుకః ఘటాదిప్రతీత్యుపపత్తిరితి భావః॥ నవ్యబౌద్ధాస్తు మహత్త్వస్యసంయో
విశిష్టరూపత్వేతస్యవప్రత్యక్షత్వప్రయోజకతాపత్త్యావిశిష్టపరమాణుసమూహప్రత్యక్షేనకిమపిబాధకమిత్యాహుః॥
సాపునరితి। సా కార్యలక్షణశరీరేంద్రియేతిశరీరత్వం చ నజాతిః పృథివీత్వాదినా సాంకర్యాత్ ద్రవ్యసమవాయవృత్తివేష్టా
వద్వృత్తిజాతిమత్వం సఖండోపాధిః కార్యశేషజాతిమన్నష్టత్వే గోత్వాదిరూపా అవృత్తిత్వేనహస్తత్వాదివ్యుదాసః

సభావృత్తాదౌ ప్రవృత్తిరూపతారణాఖ్యా సమానాఖ్యావైవబెష్టావిరహాదుకలకణాద్యమాద్యప్రమితిరా వ్యం నేత్రావరాంః వృత్తాంః తత్నో
సధిగుల్మలతావనస్పతయఇత్యాదినాంఖ్యాసవృక్షాతాం వృత్తాంబెవిగ్రహయుప్రవైదసాఖ్యకత్వేతసాంలక్ష్యత్వాపతా ఇంద్రియత్వం పూర్వాన్యత్వం
సతిజ్ఞానతారణామనస్సం ఈశ్వరాణాం తత్త్వం వాచ్యాకారప్రత్యాసత్యాసాంతా [illegible] రణాంత్వం పాంవిషయత్వ ఃపశ్వశరీరం ద్రియయుక్తత్వా [illegible]
త్రివృత్త్వంః శరీరరూపాం పృథివీషూన్యా శరీరమపదార్థాం మితిశరీరపృథ్వీం ప్రత్యాతికత్వపృథివీసమవాయితారణాతాపతాపదిస్వ
త్త్వంః పృథివీ సమవాయితారణాత్వంః వ్యపదార్థద్వపగమిపిగః ధాన్యపృథివితత్వభిన్నాయః తిదిపదేనా యోం నిజదినాదిశరీర
సరిగ్రహాః ఇంద్రియరూపాంః పృథివీమూహాః ఇంద్రియమితి ప్రవృత్తిఃగంధసాంతాత్మకపెంవసోంభిన్నేః ద్రి
యజన్యంః మూన్నసతరసాక్షాత్తత్కరతాపత్పాక్షపవదిత్వసమానప్రత్యవవిపక్షతాపత్ ఎవకున్గ్రతాగః దపదసోఖైరసాదిప
శరీరవపృథ్వాదీనాంః ఇంద్రియః గః ధ్రాణాకాశం మూలాంః నాసాగ్రవర్తి [illegible] విషయాం మృత్తాపహాంకాదిః ॥

దంః నిక్షిప్యజైయంః భూతాంః సంజ్ఞికంః తస్యపాందిః వత్వసాధకహేతుగర్భ విశేషణాపూంహగః ధ్రాణాకమితిజలా
గద్వేనభిఘ్రాణత్వమిత్యాదితైనసైషప్పభిసయతాపెగః ధ్రాణాపిః సక్తిః ఘ్రాణేంద్రియంః పృథివీపరకః యుక్తరూపాన్వంజ
ప్రత్యసతిగః ధన్యంః జకతాపత్ తత్త్వంః మమగః ధ్రాణభిన్నంః జకగో ప్రవృత్తేవత్వజమానాత [illegible] ః రూపేతరకయత్వనిపనా
ఆప్రత్యక్షాంః తత్రాసిద్ధిః యోద్యాగః దః సాపత్రద్వవ్యవృత్తిర్ద్రవృత్త్వసాత్రా దాప్యపృజాతియుక్తరణాతానభవగ్రాహ్యంః
ప్రత్యక్షతివియతేంద్రియగ్రాహ్యశబ్దానభిగుణాతాపదిత్వసమానాత్వసిద్ధిః ఇదమెవవగః ధపదసోఖైరసాదిపదః నిక్షిప్య
పృథ్వైయంః నాసాగ్రతిష్ఠాపక్షదేశానాం వృత్తిఎవముత్తరత్రాపి ఘ్రాణారసనత్వరాంః స్పాధిష్ఠానసంఖం జ్ఞాదధ్రాణాంక

సం॥వ్యా॥జం॥ స్వతంత్రాన్ను గంధసాక్షాత్కారః అతీంద్రియకరణకః జన్యసాక్షాత్కారత్వాత్ చాక్షుషవదిత్యాదిరత్ర ప్రయోగః జలత్వే కలద్వ్యాప్యవిశేషజాతి తా
జె నైవమూ నాం పదవాంత్యుతి వర . తి । విషయరూపా పృథివ్యమూహ విషయః [illegible] రూపరసగంధస్పర్శసంఖ్యాపరి
మాణాం పృథక్త్వసంయోగవిభాగపరత్వాపరత్వగురుత్వసంస్కారవతీ [illegible] మహా త్రం జలం లక్షయతి । శీతస్పర్శవత్త్వ
మపాం లక్షణమిత్యర్థః జలత్వం జాతిః సాక్షాత్ [illegible] తేం జలం జలమిత్యాకారతాదృశ్యసిద్ధా॥ జలత్వ [illegible] జలా
పాదేయ శ్చైకసమవేతా సా మాహా జలత్వాదిత్యుజహా నాత్ర రమాణయుత్యణయ కయోః సాత్త్విద్ధిః॥ అసతి బాధకే అసు
గత [illegible] త్వాజాతిః జైనిప్రతోయ్యాహంతాపత్। న జలశరీరసత్త్వే తస్య సంతోనాం దర్శనమత్రాహాంత [illegible] లాంక ఇతి తదా
నవి ప్రత్యక్షతాపన్నోప లక్ష్యత ఇతి భావః । ఏవముత్తరత్రాపి । నవాత్ర మాం నాం భావః జలత్వం శరీరసమవాయవృత్తిత్వా
శీతస్పర్శవత్త్వాపః తా ద్వివిధాః నిత్యా అనిత్యాశ్చ నిత్యాః పరమాణురూపాః అనిత్యాః తాం కార్యరూపాః
పునస్త్రివిధాః శరీరేంద్రియవిషయభేదాత్ శరీరం వరుణలోకే ఇంద్రియం రసగ్రాహకం రసనం జిహ్వాగ్ర
వర్తి విషయస్సరిత్సముద్రాదిః
తం శరనిత్యవృత్తి జాతి తాపత్ పృథివీత్వవదిత్యనుమానేన వవ్యక్తతాపత్॥ ఇదమేవ జలత్వసాక్షాత్తేజస్త్వాదిపదం
నివేశ్య [illegible] జలాదిశరీరస్య పృథివ్యాం శరీరత్వే వివాదిని నవభాగానాముపష్టం భకత్వాత్ సంయోగసమధర్మత్వం
విజాతీయోర్యా నా సమవాయిత్వమాత్రం నాభ్యుపేయత ఇతి హృదయం రసనా హారిమితి పిత్తాదృశ్యనభిభూతత్వవి
తత్పృథివీరసనం జలం పరకీయరూపావ్యంజకత్వే సతి పరకీయరసవ్యంజకత్వాత్ తత్త్వరసవత్ జలసూదకవత్ జై
తిచ్యుపరకీయవృత్తనిపేశాత్ స్వరసవ్యంజకశర్కరాదానవ్యభిచారః [illegible] నం శగంధం వి హరణ [illegible] హంవి నివారా

జ్యో ప్యా శ్యాస్త్ర వ తు ర్గ న గ ా వ త్ర వి నై ప్ర [redacted] వి ప్యా వ గ వ త్ర తెజా ల క్ష్మం సు వి జ ప్త్ర ప శ గ వ ది త వి ల క్ష్ణం ని లా వి జ స గ తా స ఖ
ద స యూ తె జ స్వ వి ది: ఇ: ది యం యూ ప గా హం శం చ ప్య ది త్ర వ ప్య దిం ది యం ది తె జ: ప శ గం యు ప్య శా గ వ్యం జ గ త్రై స త్ర వ శ గ య్య
ప్యా ప వ్యం జ గ త్ర వ త్ర ప ది ప వ త్ర వ్యి త్రి యు ప శ గ యు త్ర ని త్రి శాం త్ర స్య యు ర హా ప ప్య జ్యా శాం క్ష: న వ్య వి హా శం మ ప్య దిం ది ద్యం
ప స్వం బ [redacted] కా ద గ్రా హా శం న ద్వైం ప్య ది తాం వి ప్య హిం త ప వా ధా న గ హ్యా తి తాం వ్యం అ భి శ్యాం తి నా స ప్ర ద్రు య్యా వ